

دیدگاه

شماره: ۱۰۲۲	موضوع: اولویت تخصیص مشوق های سرمایه گذاری صنعتی در کشور مبتنی بر تحلیل داده – ستانده
تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۲۶	
تهیه و تنظیم: دکتر مجید جلیلی	
توضیح اجمالی:	
با توجه به تنگناهای تامین مالی در کشور، چنانچه دولت تصمیم به سرمایه گذاری مستقیم و یا ارائه مشوق برای توسعه صنعت بگیرد، چه رشته فعالیت هایی را لازم است در اولویت قرار دهد؟ در پاسخ لازم است عملکرد رشته فعالیت های صنعتی نه به صورت انفرادی و بلکه به صورت تجمیعی مورد توجه قرار گیرد، تا درجات اثرگذاری آن ها بر سایر رشته فعالیت های صنعتی در طول زنجیره ارزش نیز بررسی شود. در این راستا صنایع کشور را باید در سه گروه صنایع کشاورزی پایه (شامل صنایع غذایی و آشامیدنی، تولید توتون و تنباکو، منسوجات و پوشاک، چرم، چوب، مبلمان و کاغذ)، صنایع منبع پایه (شامل محصولات کک و پالایشگاه، محصولات شیمیایی، سایر کانی های غیرفلزی و فلزات اساسی) و صنایع ساخت محور (محصولات لاستیکی و پلاستیکی، دارو، محصولات فلزی، محصولات رایانه ای، تجهیزات برقی، ماشین آلات، وسایل نقلیه، سایر مصنوعات و نصب ماشین آلات) طبقه بندی کرد و قدرت تحریک ناشی از سرمایه گذاری در هر گروه بر روی سایر رشته فعالیت های اقتصادی را بررسی کرد؛ تا مشخص شود به ازای افزایش یک واحد ستانده در یک رشته فعالیت صنعتی، چه میزان تحرک در سایر رشته فعالیت ها رخ می دهد و در نتیجه چه میزان عملکرد کل صنعت (ارزش افزوده، صادرات و اشتغال) تحت تاثیر قرار می گیرد؟ بدیهی است افزایش ستانده خود نیازمند سرمایه گذاری است که حجم آن در میان صنایع کشور متفاوت است، از این رو سوال فوق را می توان چنین بازنویسی کرد که به ازای هر میزان از <u>سرمایه گذاری</u> در یک صنعت مشخص، چه میزان عملکرد کل صنعت (ستانده و به تبع آن ارزش افزوده، صادرات و اشتغال) بهبود می یابد. این مهم می تواند به عنوان ابزاری برای انتخاب صنایع اولویت دار برای سرمایه گذاری در کشور مورد توجه قرار گیرد. برای استخراج نتایج مورد نیاز، لازم است داده های جدول داده – ستانده و آمار کارگاه های صنعتی کشور مورد بررسی قرار گیرد. نتایج حاصل از تحلیل توان تحرک زایی هر گروه از سه طبقه فوق در جدول ۱ برای سال ۱۳۹۵ (آخرین آمار منتشر شده از جداول داده – ستانده) به نمایش در آمده که مطابق با داده های آن می توان نتایج زیر را استنباط نمود: - سرمایه گذاری در صنایع کشاورزی پایه بیشترین اثر تحریک را بر سه صنعت نساجی، صنعت کاغذ و صنعت غذایی به همراه دارد. در سال ۱۳۹۵ به ازای هر یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در این صنایع، ارزش افزوده صنعت ۱۶۱۰.۹ میلیون ریال، حجم صادرات مستقیم ۳۸۷.۰ میلیون ریال و میزان اشتغال ۲.۸ نفر افزایش داشته است. - سرمایه گذاری در صنایع ساخت محور بیشترین اثر تحریک را بر صنعت تولید کک و پالایش نفت، سایر فرآورده های معدنی غیرفلزی، تولید وسایل نقلیه موتوری به همراه دارد. در سال ۱۳۹۵ به ازای هر یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در این صنایع، میزان ارزش افزوده کل صنعت ۸۳۱.۳ میلیون ریال و میزان صادرات ۱۹۵.۹ میلیون ریال افزایش می یابد. تعداد اشتغال مستقیم در این دسته از صنایع نیز ۱.۴ نفر افزایش داشته است. - سرمایه گذاری در صنایع منبع پایه بیشترین اثر تحرک زایی را در صنعت لاستیک و پلاستیک، صنعت مبلمان، تعمیر و نصب ماشین آلات به همراه دارد. در سال ۱۳۹۵ به ازای هر یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در این گروه، میزان ارزش افزوده صنعت ۶۶۱.۵ میلیون ریال، صادرات ۶۴.۳ میلیون ریال و میزان اشتغال ۱.۳ نفر افزایش داشته است.	

دیدگاه

جدول ۱- عملکرد سرمایه گذاری در صنایع کشور به ازای هر یک میلیارد ریال سرمایه گذاری (بر اساس داده های سال ۱۳۹۵)

میزان افزایش اشتغال (تعداد نفر)			میزان افزایش صادرات (میلیون ریال)			میزان افزایش ارزش افزوده (میلیون ریال)			میزان افزایش ستانده (میلیون ریال)			عملکرد مورد انتظار به ازای یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در صنایع کشاورزی پایه
در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع کشاورزی پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع کشاورزی پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع کشاورزی پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع کشاورزی پایه	
۲.۸	۲.۱	۰.۷	۳۸۷.۰	۲۴۸.۰	۱۳۹.۰	۱۶۱۰.۹	۱۲۴۱.۰	۳۶۹.۹	۵۲۵۱.۶	۳۲۴۱.۰	۲۰۱۰.۶	صنعت نساجی، صنعت کاغذ و صنعت غذایی
در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع ساخت محور	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع ساخت محور	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع ساخت محور	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع ساخت محور	عملکرد مورد انتظار به ازای یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در صنایع ساخت محور
۱.۴	۰.۹	۰.۶	۱۹۵.۹	۵۱.۴	۱۴۴.۵	۸۳۱.۳	۴۵۱.۳	۳۸۰.۰	۲۸۷۵.۵	۱۱۱۴.۲	۱۷۶۱.۳	
صنعت تولید کک و پالایش نفت، سایر فرآورده های معدنی غیرفلزی، تولید وسایل نقلیه موتوری												
در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع منبع پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع منبع پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع منبع پایه	در گروه و کل صنعت	در کل صنعت	در صنایع منبع پایه	عملکرد مورد انتظار به ازای یک میلیارد ریال سرمایه گذاری در صنایع منبع پایه
۱.۳	۰.۳	۱.۰	۶۴.۳	۱۴.۹	۴۹.۳	۶۶۱.۵	۲۲۱.۱	۴۴۰.۴	۱۰۲۲.۶	۴۶۲.۴	۵۶۰.۲	
صنعت لاستیک و پلاستیک، صنعت مبلمان، تعمیر و نصب ماشین آلات												

نکات کلیدی:

- با توجه به نتایج فوق، متناسب با اولویت های سیاست گذار از ارائه مشوق های سرمایه گذاری برای تشکیل سرمایه، می توان سناریوهای ذیل را بررسی کرد:
 - سناریو اول: چنانچه اولویت سیاست گذار، بهبود ارزش افزوده صنعت باشد، اولویت نخست صنایع کشاورزی پایه، اولویت دوم صنایع ساخت محور و اولویت سوم صنایع منبع پایه است. نگاهی به اثرگذاری این سه دست صنایع در ارزش افزوده کل صنعت و گروه مربوطه نشان می دهد که توان اثرگذاری صنایع کشاورزی پایه در بهبود ارزش افزوده ۱.۹ برابر صنایع ساخت محور و میزان اثرگذاری صنایع ساخت محور ۱.۳ برابر صنایع منبع محور است.
 - سناریو دوم: چنانچه اولویت سیاست گذار، توسعه صادرات باشد، اولویت نخست صنایع کشاورزی پایه، سپس ساخت محور و در نهایت منبع محور است. چراکه توان توسعه صادرات صنایع کشاورزی پایه ۲.۰ برابر صنایع ساخت محور و میزان اثرگذاری صنایع ساخت محور در توسعه اشتغال ۳.۰ برابر صنایع منبع پایه است.
 - سناریو سوم: چنانچه اولویت سیاست گذار، توسعه اشتغال است، اولویت نخست صنایع کشاورزی پایه، سپس صنایع ساخت محور و در نهایت صنایع منبع محور است. چراکه توان اشتغال زایی صنایع کشاورزی پایه ۱.۹ برابر صنایع ساخت محور و توان اشتغال زایی صنایع ساخت محور ۱.۱ برابر توان اشتغال زایی صنایع منبع محور است.

دیدگاه

۲. نکته حایز اهمیت، درجات بالای تاثیر گذاری صنایع ساخت محور بر صنایع منبع پایه است، همان گونه که در جدول ۱ مشاهده می شود، توسعه صنایع ساخت محور بیشترین اثر تحریک زایی را بر دو صنعت تولید کک و پالایش نفت و صنعت سایر فرآورده های معدنی غیرفلزی دارد. به عبارت دقیق تر با سرمایه گذاری و توسعه صنایع ساخت محور، به طور غیر مستقیم صنایع منبع محور نیز بهره مند می شوند.
۳. هرچند که هر سه سناریو فوق، مزیت سرمایه گذاری در کشور را در صنایع کشاورزی پایه می داند، اما باید توجه داشت تحلیل مبتنی بر جدول داده - ستانده گذشته نگر است و فرض اصلی سناریوهای حاصل از آن تداوم فروش به میزان تولید بیشتر است. از این رو با توجه به برخی از مسائل نظیر چالش های تامین آب برای صنایع کشاورزی پایه، اشباع بازار داخل برای بسیاری از صنایع کشاورزی پایه (خصوصا صنایع غذایی و آشامیدنی) و همچنین محدودیت های صادرات این محصولات به بازارهای صادراتی (تنوع استانداردها، تفاوت ذائقه ها و ...) نمی توان شاکله صنعتی کشور را تنها بر محوریت توسعه صنایع کشاورزی پایه قرار داد. از این رو در کنار صنایع کشاورزی پایه، صنایع ساخت محور به عنوان رکن دوم توسعه صنعتی کشور باید مورد توجه قرار گیرند و مورد هدف مشوق های سرمایه گذاری قرار گیرند.